

Norges Bank
Postboks 1179 Sentrum
0107 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:

Dato:

21/1126-23 / KJD

08.02.2023

Observasjonsrapport for Hyundai Engineering & Construction

I juli 2021 ble Hyundai Engineering & Construction Co Ltd (HDEC) satt til observasjon på grunn av en uakseptabel risiko for at selskapet bidrar til eller selv er ansvarlig for grov korrupsjon. Norges Bank fattet beslutningen i samsvar med Etikkrådets tilråkning fra april samme år. Tilråkningen tok utgangspunkt i at HDEC, alene eller gjennom datterselskap, kunne knyttes til korrupsjonsanklager eller -mistanker i tre land i tidsrommet 2008-2018. I tillegg hadde HDEC vært involvert i 13 forskjellige budriggingssaker i perioden 2005-2013. Etter Etikkrådets syn hadde HDEC tatt for lett på de forskjellige anklagene, samtidig som rådets gjennomgang av selskapets systemer og rutiner for å forebygge og avdekke korrupsjon ga inntrykk av at det var mye som gjenstod å utvikle og implementere.

Rådet har i 2022 fulgt med på hvordan selskapet arbeider med utvikling og gjennomføring av sitt program for korrupsjonsbekjempelse. Rådet har også fulgt med på om det har dukket opp påstander om nye tilfeller av korrupsjon.

Rådet har hatt et møte med HDEC i juni 2022, og selskapet har i etterkant også kommet med skriftlige svar på spørsmål fra Etikkrådet samt oversendt diverse dokumenter.

Dette er rådets første rapport om saken til Norges Bank.

ETIKKRÅDET

Postboks 8008 DEP

N-0030 OSLO

WWW.ETIKKRADET.NO

Status i sentrale saker

Moderniseringprosjektet Banpo-Jugong i Seoul:

Ifølge HDEC ble totalt 99 personer siktet av den sør-koreanske påtalemyndigheten i februar 2021 i tilknytning til Banpo-Jugong-prosjektet der selskapet er anklaget for å ha betalt bestikklser til beboerne for å vinne en kontrakt på modernisering av det aktuelle leilighetskomplekset. Blant de siktede er medlemmer av valgorganisasjonen til boligprosjektet og ansatte i de involverte PR-byråene, samt syv ansatte i selskapet. Når det gjelder selve etterforskningen og rettsprosessene knyttet til denne saken, opplyser HDEC at saken fremdeles avventer behandling i første rettsinstans i Sør-Korea.

Uavhengig av utviklingen i den strafferettslige prosessen, har HDEC opplyst at selskapet har iverksatt flere tiltak i etterkant for å forhindre at noe tilsvarende kan gjenta seg i fremtiden. Sentralt i dette arbeidet er implementeringen av nye retningslinjer (*Compliance Guideline in Housing Reconstruction Project Marketing*) som blant annet fastsetter at: (i) selskapets juridiske team (*Legal Affairs Team*) må foreta en etterlevelsesgjennomgang av salgs- og markedsføringskampanjer før disse iverksettes; (ii) alle kontrakter med underleverandører (PR-byråer) må inkludere egne bestemmelser om etterlevelse; (iii) alle involverte i salgs- og markedsføringsarbeidet både fra selskapets side og fra PR-byråene må gjennomgå opplæring i etterlevelse, og de må også undertegne egne erklæringer.

Ettersom det ennå ikke er avgjort hvorvidt noen av selskapets ansatte har gjort noe ulovlig i denne saken, har HDEC foreløpig avventet med å iverksette disiplinære tiltak mot de involverte. Selskapet har heller ikke oppgitt at det har gjennomført en egen granskning av denne saken.¹

Cirebon 2-prosjektet i Indonesia:

I forbindelse med dette prosjektet, som dreide seg om bygging av kullkraftverket Cirebon 2 på Vest-Java, er HDEC anklaget for å ha betalt flere hundre tusen USD i bestikklser til en lokal politiker for å forhindre at lokale protester knyttet til byggingen av kraftverket skapte problemer for byggeprosessen. I august 2022 kom det frem at saken fremdeles var under etterforskning av indonesiske myndigheter (*Corruption Eradication Commission – KPK*).² Etter hva Etikkrådet kjenner til, har saken foreløpig ikke blitt etterforsket av sør-koreanske myndigheter.

HDEC opplyser at anklagene i Indonesia er en viktig årsak til at selskapet ganske nylig har revidert sine retningslinjer for antikorrupsjon, innført obligatorisk opplæring i dette temaet for selskapets ansatte, samt introdusert prosedyrer for aktsomhetsvurderinger ved inngåelse av

¹ Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022; brev fra HDEC til Etikkrådet av 11. januar 2023.

² Berita Satu, 30. august 2022: *Bos Hyundai Engineering and Construction Segera Diadili atas Kasus Suap*, <https://www.beritasatu.com/news/970563/bos-hyundai-engineering-and-construction-segera-diadili-atas-kasus-suap>.³ Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022.

kontrakter med tredjeparter. HDEC skal også ha gjennomført en egen granskning av omstendighetene omkring de aktuelle utbetalingene, men har ikke delt rapporten fra denne granskningen med Etikkrådet.³

Arzev-raffineriet i Algerie:

Denne saken dreier seg om det tidligere datterselskapet Hyundai Engineering Corp (HEC) som er anklaget for å ha vært med på å bestikke ledere i Sonatrach – Algeries statsoljeselskap – for å vinne en kontrakt på oppgradering av Arzev-raffineriet. HEC har opplyst til HDEC at det ikke har kommet frem noen ny informasjon i saken siden 2016. Etikkrådet har etterspurt rapporten fra granskningen som HEC gjennomførte da anklagene ble kjent, men ettersom HDEC ikke lenger er kontrollerende eier, har det heller ikke adgang til slike interne dokumenter i HEC. HDEC har derfor heller ikke mottatt den aktuelle rapporten.⁴

Selskapets anti-korrupsjonsarbeid siden 2021

Tonen fra toppen:

I tilrådingen etterlyste Etikkrådet flere konkrete eksempler på grep som HDECs CEO/styreleder hadde foretatt for å kommunisere nulltoleranse for korrupsjon til ansatte og andre. I møtet med Etikkrådet viste HDEC til et brev fra CEO og styreleder i selskapet til de ansatte i slutten av februar 2022 som ett av de seneste eksemplene på 'tonen fra toppen' i selskapet. I brevet ble det både vist til selskapets nylige ISO 37001-sertifisering, og til selskapets nulltoleranse overfor korrupsjon. På grunn av pandemien har det imidlertid ikke vært aktuelt for ledelsen å benytte «*town hall meetings*» eller tilsvarende fora de siste par årene for å formidle nulltoleranse-budskapet til de ansatte.⁵

Ifølge HDEC har det ennå ikke vært aktuelt for ledelsen å si nei til en kontrakt fordi risikoen identifisert gjennom aktsomhetsvurderingene har vært ansett for å være for høy.⁶

Risikovurderinger:

I tilrådingen påpekte Etikkrådet at HDEC ikke hadde delt tilstrekkelig informasjon om hvilke prosesser og metoder selskapet anvender for å kartlegge og vurdere korrupsjonsrisikoen i sin virksomhet, og at den tilgjengelige informasjonen indikerte at selskapets analyser på dette området fremdeles var lite utviklet. I møtet med Etikkrådet opplyste imidlertid HDEC at de nå har fått på plass en prosess og retningslinjer for å vurdere korrupsjonsrisiko. Internt i HDEC er det selskapets *Compliance Support Team* (CST) som er ansvarlig for å gjennomføre denne prosessen. Selskapet har nylig utviklet et overordnet risikokart for de forskjellige divisjonene. Arbeidet for å komme frem til dette 'kartet' har

³ Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022.

⁴ Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 11. januar 2022.

⁵ Møte med HDEC 15. juni 2022.

⁶ Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022.

bestått av tre hoveddeler: 1. Undersøkelser basert på eksterne kilder, dvs. medieartikler, rettsavgjørelser og myndighetstiltak; 2. Intervjuer med ansatte i nøkkelfunksjoner («etterlevelsesambassadører» innenfor blant annet markedsføring, anskaffelser, prosjektledelse og administrative støttefunksjoner; 3. Gjennomgang av innrapporterte saker knyttet til bestikkelser.⁷

HDEC opplyser at det har identifisert fire hovedområder hvor korrupsjonsrisikoen anses for å være høyest. Innenfor disse fire hovedområdene har selskapet også identifisert de aktivitetene man mener det knytter seg korrupsjonsrisiko til, herunder de aktivitetene som er vurdert til å ha over «middels» risiko. For de sistnevnte aktivitetene har selskapets internrevisjon utarbeidet flere sjekklister for å overvåke disse og eventuelt iverksette korrigerende tiltak. HDEC har delt noen eksempler fra disse sjekklister med Etikkrådet.

HDEC opplyser at det ennå ikke har utarbeidet nærmere risikokart for de enkelte forretningsområdene og -aktivitetene, samt de enkelte landene hvor selskapet opererer, men at selskapet på sikt har planer om å integrere mer landspesifikke faktorer i risikovurderingene. HDEC har også gitt Etikkrådet et konkret eksempel på et høyrisikoland hvor CST bistod med å gjennomføre en landvurdering før selskapet gikk inn i et fellesforetak i det aktuelle landet i 2021. Uavhengig av de mer målrettede risikoanalysene, opplyser HDEC at det også abonnerer på tjenester som kontinuerlig overvåker land/selskaper/personer med henblikk på sanksjoner, negative medieoppslag, PEP-risiko, m.m.⁸

Etterlevelsesorganisasjon:

I tilrådingen ble det også påpekt at det var uklart for rådet hvor langt HDEC hadde kommet når det gjaldt å sette av dedikerte ressurser til selskapets antikorrupsjonsarbeid. I møtet med Etikkrådet ga derfor HDEC en redegjørelse for selskapets etterlevelsesorganisasjon. I *styret* er det i første rekke den nyopprettede *Corporate Governance & Transparent Management Committee* som er sentral i selskapets arbeid på dette området, ettersom denne komiteen både har ansvaret for å gå gjennom og godkjenne selskapets etterlevelsestiltak på antikorrupsjonsområdet, samt vurdere etterlevelsesaspektene ved sentrale transaksjoner.

Selskapets *Chief Compliance Manager* er oppnevnt av styret og leder juridisk avdeling i HDEC – *Legal Affairs Group* (LAG). Den sentrale etterlevelsesenheten i LAG er CST som består av 13 ansatte, hvorav tre er advokater og åtte har juristbakgrunn. CST er blant annet ansvarlig for å utarbeide selskapets etterlevelsestiltak, gjennomføre opplæring av de ansatte, overvåke etterlevelse, samt gi råd og veiledning til ansatte i etterlevelsesspørsmål. CST er også sentral i arbeidet med vurdering av korrupsjonsrisiko og gjennomføring av aktsomhetsvurderinger av tredjeparter. Det er spesielt de tre advokatene i CST som jobber med antikorrupsjon. Tre ansatte i CST har også gjennomført opplæring i revisjon i henhold til ISO-standarden for antikorrupsjon (ISO 37001:2016).

For å støtte CST i etterlevelsesarbeidet utover i virksomheten har HDEC også opprettet funksjoner som henholdsvis «senior-» og «junior-ambassadører» i de forskjellige

⁷ Møte med HDEC 15. juni 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 11. januar 2023.

⁸ Møte med HDEC 15. juni 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022.

forretningsområdene. Hovedfunksjonen til «ambassadørene» er både å formidle HDECs regler og retningslinjer på etterlevelsområdet til øvrige ansatte, samt overvåke forretningsaktivitetene innenfor sine ansvarsområder. HDEC opplyser at selskapet nå har 25 senior-ambassadører og 384 junior-ambassadører. For å kunne bli senior-ambassadør skal den ansatte minimum være på *senior manager*-nivå og helst ha mer enn ti års arbeidserfaring. Selskapet har en ambisjon om å øke antallet senior-ambassadører.⁹

Opplæring:

I forbindelse med arbeidet med tilrådingen stilte Etikkrådet blant annet spørsmål om en nærmere plan for HDECs opplæring i antikorrupsjon, bruk av konkrete *case* i selskapets opplæringsmaterieil, samt ekstern evaluering av opplæringen. I møtet med Etikkrådet opplyste HDEC at opplæringen i antikorrupsjon fremdeles fokuserer mye på relevante lover og regler på området – både nasjonale og utenlandske (amerikanske *Foreign Corrupt Practices Act* (FCPA) og britiske *Bribery Act* (UKBA)) – samt selskapets antikorrupsjonssystem. Kurset har to timers varighet og gjennomføres for samtlige styremedlemmer, ledere og ansatte i HDEC. Selskapet mener selv at opplæringen har liten effekt hvis den blir for generell, og det har derfor forsøkt å operasjonalisere korrupsjonsrisiko nærmere, f.eks. i de forskjellige leddene av byggeprosessen. Nytt i forhold til tidligere er også at selskapet har tatt inn enkelte *case* i opplæringsmateriellet. I det nyeste opplæringsmateriellet som HDEC har delt med Etikkrådet knyttet til FCPA og UKBA, er det vist til tre konkrete *case*.

Videre gjennomfører HDEC også mer spesialisert opplæring i gjennomføring av aktsomhetsvurderinger av tredjeparter for «senior-» og «junior-ambassadørene» i de mest eksponerte forretningsdivisjonene i selskapet.

Foreløpig kan opplæringen kun gjennomføres online. På grunn av pandemien har det uansett ikke vært aktuelt med klasseromsundervisning frem til nå. Det er mulig å gi tilbakemelding på e-kurset på slutten, men dette er frivillig. Foreløpig har man heller ikke innført en 'eksamen' for å teste hvorvidt de ansatte faktisk har tatt til seg den kunnskapen som kurset er ment å formidle.

HDEC opplyser at CST også har planer om å utvikle antikorrupsjonsopplæring for ledere og ansatte i selskapets avdelinger i utlandet innen utgangen av 2. kvartal 2023. Målet er at opplæringen skal være mest mulig 'skreddersydd' til lokal kontekst og lovgivning.¹⁰

Aktsomhetsvurderinger av tredjeparter:

I tilrådingen påpekte rådet at HDEC ennå ikke hadde implementert retningslinjer for aktsomhetsvurderinger av tredjeparter. I møtet med Etikkrådet bekreftet HDEC at selskapets systemer for slike undersøkelser ikke var gode nok tidligere. Selskapets retningslinjer for

⁹ Møte med HDEC 15. juni 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 11. januar 2023.

¹⁰ Møte med HDEC 15. juni 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 11. januar 2023.

aktsomhetsundersøkelser ble vedtatt i 2019, men prosedyrene for gjennomføring av selve undersøkelsene ble ikke implementert fullt ut før mot slutten av 2021. Foreløpig er aktsomhetsvurderingene kun rettet mot potensielle underleverandører og partnere i fellesforetak/konsortier – ikke offentlige myndigheter eller multilaterale utviklingsbanker som utlyser store anskaffelsesprosjekter. Når det gjelder sistnevnte, dvs. myndigheter og utviklingsbanker, begrunner HDEC fraværet av aktsomhetsvurderinger med at selskapet ikke kontrollerer disse motpartene og heller ikke har tilstrekkelig innflytelse til å kunne kreve at disse besvarer spørreskjemaer for aktsomhetsvurderinger. Ifølge HDEC er både offentlige myndigheter og utviklingsbankene slik som Verdensbanken også vanligvis underlagt strenge lover, reguleringer og retningslinjer som skal sikre deres egen integritet. HDEC mener derfor at korrupsjonsrisikoen knyttet til disse er mindre enn andre tredjeparter.

Aktsomhetsvurderingene av underleverandører, inkludert agenter, skjer ved en såkalt «forenklet» undersøkelse hvor potensielle underleverandører besvarer et relativt enkelt spørreskjema online. Basert på svarene henvises enkelte kontrakter videre til CST for en nærmere gjennomgang. Forbindelser mellom den aktuelle underleverandøren og offentlige myndigheter vil f.eks. utgjøre grunnlag for nærmere undersøkelser. HDEC har opplyst at bruk av agenter er langt mindre vanlig i forbindelse med anbud på store bygg- og anleggsprosjekter enn det f.eks. er innenfor forsvarssektoren. Ifølge HDEC er det i enkelte land i Midtøsten krav om at utenlandske selskap må operere gjennom lokale forretningspartnere som da fungerer som «kommersielle agenter». HDEC opplyser at de for tiden har kontrakter med tre slike agenter.

Partnere i fellesforetak og konsortier må ifølge HDEC igjennom en «standard» aktsomhetsvurdering hvor de må besvare et mer omfattende spørreskjema. Den ansvarlige på det aktuelle forretningsområdet (*Authorised Person – AP*) må også gjøre egne undersøkelser i tillegg til å sjekke svarene i spørreskjemaet. Sentrale verktøy i denne forbindelse er Google, nyhetssøk og internasjonale sanksjonslister. HDEC har ikke bekreftet at de ansvarlige i forretningsenhetene også benytter seg av egne databaser for aktsomhetsvurderinger, men selskapet opplyser at disse medarbeiderne står fritt til å konsultere og få veiledning fra de ansvarlige for aktsomhetsvurderinger i CST ved behov. Hvis den ansvarlige avdekker ett eller flere røde flagg i forbindelse med sin gjennomgang, skal kontrakten uansett henvises videre til CST for å vurdere om det er mulig å iverksette avbøtende tiltak eller om kontrakten bør avvises. Foreløpig er det tre personer i CST som jobber med slike vurderinger. HDEC har ikke delt den oppdaterte versjonen av retningslinjene for aktsomhetsvurderinger med Etikkrådet, men rådet har fått kopi av spørreskjemaene som sendes til tredjeparter ved «forenklet» og «standard» undersøkelse.

HDEC har også gitt Etikkrådet en redegjørelse for de aktsomhetsvurderingene de har gjennomført etter at systemet ble operativt fra begynnelsen av 2022. Redegjørelsen omfattet antall «standard» aktsomhetsvurderinger av potensielle forretningspartnere, herunder antallet som det knyttet seg røde flagg til. Per juni 2022 var det foreløpig ingen av de aktuelle partnerne som hadde blitt avvist som følge av disse vurderingene. Videre har HDEC opplyst om antall registrerte underleverandører som har besvart det forenklete spørreskjemaet,

herunder antallet det knytter seg røde flagg til. Per juni 2022 hadde ingen så langt blitt avvist her heller.¹¹

Varsling og granskning:

I tilrådingen noterte Etikkrådet seg at HDEC lenge hadde hatt et varslingssystem og -rutiner på plass, men påpekte samtidig at det var vanskelig å danne seg et bilde av hvor godt systemet fungerer i praksis ettersom rådet ikke hadde fått nærmere informasjon om antall mottatte varsler knyttet til bestiklinger eller hvordan disse hadde blitt håndtert. Rådet stilte også spørsmål ved om sanksjonene selskapet hadde iverksatt mot ansatte ved tidligere lovbrudd, var effektive nok.

I møtet med Etikkrådet ga HDEC en gjennomgang av prosessen fra et varsel blir mottatt til en eventuell disiplinær reaksjon blir iverksatt. Selskapet bekreftet at det ikke er noen etablert prosedyre for varsling direkte til styret. Ifølge HDEC ville administrasjonen ikke vært kjent med det hvis noen likevel hadde forsøkt å varsle direkte til styret.

HDEC presenterte også statistikken for mottatte varsler i 2021 og den videre håndteringen av disse for Etikkrådet, inkludert det totale antallet mottatte varsler. Av varslene som ble bekreftet, var åtte korrupsjonsrelaterte (mottak av utilbørlige fordeler, misbruk av stilling). I de tilfellene hvor det ble konstatert brudd på interne retningslinjer, har tolv ansatte blitt gjenstand for disiplinære reaksjoner, og for ti av disse skal reaksjonene ha vært strenge.

I møtet presenterte HDEC også to saker for Etikkrådet som hadde blitt håndtert av deres granskningsteam i løpet av 2021. HDEC opplyste at det er vanlig praksis etter gjennomførte granskninger at internrevisjonen utarbeider *lessons learned*-notater som blant annet blir videreformidlet til de som jobber med sanksjoner i selskapet.

HDEC har også en egen manual for gjennomføring av interne granskninger, men har opplyst at det anser denne for å være for konfidensiell til å kunne deles med Etikkrådet.¹²

ISO 37001-sertifisering:

I møtet med Etikkrådet redegjorde HDEC også for prosessen med ISO 37001-sertifisering. Ifølge sertifiseringsbyråets (Lloyd's) gjennomgang av selskapets etterlevelsessystemer var det kun to avvik i forhold til standarden (klassifisert som mindre avvik). Det éne dreide seg om at HDEC ennå ikke hadde implementert fullt ut et system for aktsomhetsvurderinger i selskapet, og det andre dreide seg om at det ennå ikke var etablert tydelige mål for antikorrupsjonsarbeidet i de enkelte forretningsområdene. I tillegg viste gjennomgangen at det også var noen områder hvor det fremdeles var rom for forbedring, slik som «nulltoleranse»-erklæring fra CEO, integritetsavtaler med forretningspartnere, flere ressurser til internrevisjonen og mer tilpasset antikorrupsjonsopplæring. HDEC har delt et kort sammendrag av rapporten fra sertifiseringsbyrået med Etikkrådet.

¹¹ Møte med HDEC 15. juni 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 11. januar 2023.

¹² Møte med HDEC 15. juni 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022.

HDECs antikorrupsjonssystem skal være gjenstand for årlige gjennomganger, og det skal gjennomføres en ny full (ekstern) revisjon for å beholde sertifiseringen etter tre år. Når det gjelder de interne, årlige gjennomgangene, er det HDECs internrevisorer som er ansvarlige for å gjennomføre disse. Ettersom internrevisjonen hittil har hatt relativt begrensede ressurser på dette området, jobber nå selskapet systematisk med å lære opp «ambassadørene» i internrevisjon. Frem til nå har 17 av disse blitt sertifisert som internrevisorer.¹³

Virksomhetsstyring:

I tilrådingen påpekte Etikkrådet at det er et svakhetspunkt ved HDECs virksomhetsstyring at samme person innehar både rollen som CEO og styreleder i selskapet, og stilte spørsmål ved hvor hensiktsmessig dette var med tanke på å forhindre korrupsjon i selskapets virksomhet. HDEC mener at dette blir balansert gjennom at CEO ikke kan ha avgjørende eierinteresser i selskapet («*majority interest*»), at et flertall av styremedlemmene er eksterne (4 vs. 3 interne), og at det er de eksterne medlemmene som sitter i styrets revisjonskomité.¹⁴ Det er altså fremdeles slik at samme person er både CEO og styreleder.

Korrupsjonshåndhevelse i Sør-Korea:

I slutten av april og mai 2022 vedtok nasjonalforsamlingen omfattende endringer i Sør-Koreas straffeprosesslovgivning (*Prosecution Service Act* og *Criminal Procedure Act*). To måneder senere, i juli 2022, gikk OECD offentlig ut og uttrykte sterk bekymring, ettersom OECDs arbeidsgruppe mot bestikkelser (*OECD Working Group on Bribery*) mener at disse endringene vil medføre alvorlige begrensninger for den sør-koreanske påtalemyndighetens mulighet til å etterforske og påtale bestikkelser utført i utlandet. Den sør-koreanske regjeringen har klaget lovendringene inn for Sør-Koreas grunnlovsdomstol.¹⁵

I den seneste undersøkelsen som Transparency International (TI) har gjennomført av korrupsjonshåndhevelsen i OECD-landene, blir Sør-Korea fremdeles rangert i den nederste kategorien, dvs. "liten eller ingen håndhevelse". I rapporten viser TI til at det fremdeles er svakheter i lovverket på dette området, og at håndhevelsen blant annet svekkes av utilstrekkelige ressurser og politisk innblanding.¹⁶

¹³ Møte med HDEC 15. juni 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022.

¹⁴ Møte med HDEC 15. juni 2022; Brev fra HDEC til Etikkrådet av 6. september 2022.

¹⁵ OECD, 20. juli 2022: *Recent legislative reforms raise serious concerns over Korea's capacity to investigate and prosecute foreign bribery*, <https://www.oecd.org/daf/anti-bribery/recent-legislative-reforms-raise-serious-concerns-over-koreas-capacity-to-investigate-and-prosecute-foreign-bribery.htm>.

¹⁶ Transparency International. 2022. *Exporting Corruption 2022*, s. 77-79, <https://www.transparency.org/en/publications/exporting-corruption-2022>.

Andre spørsmål:

I forbindelse med observasjonen har Etikkrådet også blitt kjent med at HDEC kan knyttes til en del arbeidsrelaterte ulykker i forbindelse med prosjekter som selskapet er ansvarlig for. Etikkrådet har derfor bedt HDEC om en oversikt over antall ansatte i selskapet og hos underleverandører som har omkommet eller blitt utsatt for ulykker i forbindelse med selskapets prosjekter gjennom de siste fem årene. Oversikten viser at antall ulykker knyttet til HDECs prosjekter ligger under gjennomsnittet for bygg- og anleggsbransjen i Sør-Korea. De fleste ulykkene har rammet ansatte hos HDECs underleverandører. Samtidig har antall ulykker, herunder antall fatale ulykker, ikke blitt færre i løpet av disse årene.

Etikkrådet har videre bedt om en oversikt over hva slags reaksjoner/sanksjoner som har blitt iverksatt mot selskapet og/eller selskapets ansatte i løpet av samme tidsrom knyttet til brudd på relevant HMS-lovgivning, samt HDECs tiltak for å forebygge tilsvarende hendelser i fremtiden. Ifølge HDEC har det vært to tilfeller i løpet av de siste fem årene hvor selskapet og ansatte i selskapet har fått en felle dom mot seg for brudd på landets arbeidsmiljølov («*Occupational Safety and Health Act*»). Til sammen har HDEC og de ansatte som har vært involvert, blitt ilagt bøter på til sammen 27 millioner KRW (ca. 200 000 NOK) for disse forholdene.

Når det gjelder forebyggende tiltak, har HDEC understreket at HMS er veldig høyt prioritert av selskapet, og selskapet har også en nullvisjon når det gjelder fatale ulykker. Blant de mest sentrale virkemidlene trekker HDEC blant annet frem følgende:

- Sikkerhet har blitt en integrert del av selskapets virksomhetsstyring. Det har blitt opprettet en egen divisjon for sikkerhetsstyring som ledes av en *Chief Safety Officer* (CSO). CSO sitter også i HDECs styre.
- HDEC har fått på plass et eget system for sikkerhetsstyring med langsiktige mål, strategier, retningslinjer, organisering, opplæring m.m. En sentral del av dette er forskjellige insentivordninger som også omfatter den øverste ledelsen i selskapet.
- HDEC gjennomfører et stort antall HMS-inspeksjoner hvert år – i 2021 ble det gjennomført mer enn 1000 av disse på selskapets prosjekter i Sør-Korea. Både CEO og CSO deltok på flere av disse. I 2022 gjennomførte selskapet inspeksjoner på samtlige av selskapets byggeplasser. I tillegg til selskapets egne inspeksjoner utføres det også inspeksjoner av tredjeparter.
- I desember 2019 ble HDEC for første gang sertifisert i henhold til ISO 45001:2018-standarden som fastsetter krav til styringssystemer for HMS

Etikkrådet har ikke vurdert disse forholdene, ettersom selskapet står til observasjon etter kriteriet for grov korrupsjon eller annen grov økonomisk kriminalitet.

Etikkrådets vurdering

På grunnlag av den informasjonen som Etikkrådet har fått av HDEC i 2022, mener rådet at selskapet på flere sentrale områder har godtgjort at det har forbedret sitt apparat for å forebygge, avdekke og håndtere korrupsjon siden tilrådingen ble avgitt.

Ett av de viktigste grepene synes å være at HDEC nå har fått på plass en prosess og retningslinjer for å vurdere korrupsjonsrisiko i selskapets operasjoner, og at selskapet som et

resultat av dette nylig har utviklet et overordnet risikokart for hele virksomheten. Samtidig merker rådet seg at det fremdeles gjenstår å utarbeide nærmere risikokart for de enkelte forretningsområdene og landene hvor selskapet opererer.

Rådet har også notert seg at HDEC fra og med 2022 har kommet mer ordentlig i gang med aktsomhetsvurderinger av tredjeparter. At HDEC nå også kan opplyse hvor mange av selskapets potensielle forretningspartnere og underleverandører det knytter seg røde flagg til, gir videre en indikasjon på at selskapets systemer for aktsomhetsvurderinger av tredjeparter er operative.

Etikkrådet mener likevel at det er et potensiale for å forsterke arbeidet med aktsomhetsvurderinger ytterligere. Selv om HDEC i stor grad deltar i anbudsprosesser som i prinsippet er åpne og med konkurranse mellom flere tilbydere, stiller rådet spørsmål ved at det ikke er aktuelt å gjennomføre aktsomhetsvurderinger rettet mot offentlige myndigheter når disse er oppdragsgiver, og at det i utgangspunktet kun gjennomføres forenklede undersøkelser av underleverandører. Ikke minst i høyrisikoland mener rådet det er naturlig å være aktsom også overfor mulige korrupte forbindelser mellom offentlige myndigheter og selskapets underleverandører, både når sistnevnte er agenter, men også når de er leverandører av andre tjenester eller varer. Rådet forstår at det både kan være vanskelig og lite hensiktsmessig å kreve at offentlige myndigheter fyller ut spørreskjemaer for aktsomhetsvurderinger, men vil samtidig påpeke at relevant informasjon knyttet til slike vurderinger kan hentes inn på flere måter enn gjennom spørreskjemaer. Mer generelt vil Etikkrådet også påpeke at uten tilgang til HDECs gjeldende retningslinjer for aktsomhetsvurderinger vil det ikke være mulig for rådet å foreta en nærmere vurdering av om disse er i tråd med internasjonal bestep praksis på dette området.

Når det gjelder HDECs opplegg for opplæring i antikorrupsjon, er det rådets inntrykk at også dette har blitt videreutviklet siden tilrådningsen ble avgitt. Rådet vil spesielt trekke frem at selskapet nå har innført spesialisert opplæring i gjennomføring av aktsomhetsvurderinger i de mest eksponerte forretningsdivisjonene i selskapet. Det er også et skritt i riktig retning at HDEC har planer om å utvikle tilpasset antikorrupsjonsopplæring for ledere og ansatte i selskapets avdelinger i utlandet. Videre har rådet merket seg at opplæringsmaterieill nå inneholder referanser til konkrete *case*, men påpeker samtidig at det gjenstår å se hvor tilpasset undervisningen er til forskjellige roller og posisjoner i selskapet. Rådet stiller også spørsmål ved mulighetene for å vurdere effektiviteten til opplæringsprogrammet og eventuelt forbedre dette uten obligatoriske evalueringer eller tester.

Etter rådets syn er det også positivt at HDEC har gjennomført ISO 37001-sertifisering, ettersom en slik sertifiseringsprosess vil kunne være et viktig bidrag både til å avdekke mangler og få etablert et enda mer helhetlig opplegg for selskapets antikorrupsjonstiltak. Samtidig vil rådet bemerke at det ikke er mulig for rådet å foreta en nærmere vurdering av grunnlaget for denne sertifiseringen uten tilgang til den fulle rapporten som den er basert på.

Rådet har merket seg at HDEC mener at det har mekanismer på plass i styret som er tilstrekkelige til å føre nødvendig kontroll med den daglige ledelsen i selskapet selv om samme person innehar rollene som CEO og styreleder i selskapet. Rådet har notert seg at dette fremdeles er vanlig praksis i børsnoterte selskaper i Sør-Korea, men fastholder likevel at dette er et svakhetspunkt. I mange av korrupsjonssakene som Etikkrådet undersøker, er den øverste

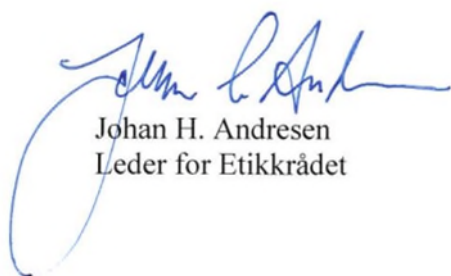
ledelsen i selskapet involvert. Rådet mener derfor det blir vanskeligere for styret å ha en uavhengig kontrollfunksjon på korrupsjonsområdet hvis toppledelsen i selskapet ikke bare er representert i, men også leder det samme styret som skal kontrollere dem. Etter rådets syn vil dette også kunne svekke formålet med en eventuell mekanisme for varsling direkte til styret.

Den eksterne kontrollen med selskapet på korrupsjonsområdet vil kunne svekkes ytterligere hvis ansvarlige myndigheter ikke prioriterer dette i tilstrekkelig grad. Rådet har i den forbindelse merket seg at Sør-Korea fremdeles ser ut til å ha for lave strafferammer og for svak etterforskning og håndhevelse av korrupsjonssaker.

Like fullt, når rådet ser alle ovennevnte elementer i sammenheng, er vurderingen at risikoen for at HDEC på nytt kan bli involvert i grov korrupsjon er lavere nå enn da tilrådingen om å sette selskapet til observasjon opprinnelig ble gitt. Samtidig mener rådet at det foreløpig har gått for kort tid til å vurdere hvorvidt de iverksatte tiltakene er tilstrekkelig effektive. Observasjonen bør derfor videreføres inntil videre.

Etikkrådet vil fortsette observasjonen av HDECs antikorrupsjonsarbeid gjennom dialog med selskapet. Etikkrådet vil også følge med på om det skulle fremkomme informasjon om nye grove tilfeller av korrupsjon i selskapet, og hvordan selskapet responderer på disse.

Med vennlig hilsen

Johan H. Andresen
Leder for Etikkrådet